

Rock and Roll'un Kökleri: Pamuk Tarlalarından İşçi Mahallelerine

Babür Karbey Vina

02.12.2016

İçindekiler

20.Yüzyıl'dan Önce	3
Müzik Anlayışındaki Değişim	4
Rock'n Roll'un İlk Temsilcileri	5

Rock müziğin tarihini Afrika'dan getirilen kölelerin çalıştığı tarlalarda başlatmak doğru olacaktır ancak müziğin gelişimini tek bir kaynağa dayandırmak zor. Rock'n Roll'un basit bir tanımını yapmak gerekirse blues, hillybilly, boogie, caz, gospel gibi farklı kaynaklardan beslenen ve içeriği toplumsal bunalımlarla şekillenen bir müzik olduğunu söyleyebiliriz. Bu yazıda rock müziğin pamuk tarlalarındaki ve kilisedeki "kökenlerinden" bahsetmeye çalışacağım.

20.Yüzyıl'dan Önce

Tarlalarda ve madenlerde çalıştırılan köleler kendilerini ancak şarkılar söyleyerek ifade edebiliyorlardı. Afrikalıların geleneksel ezgileri ve vokal stilleri, kuşaklar boyunca farklı bir hâl almış ve 19.yüzyılda *köle müziği* ya da *iş müziği* olarak anılan bir türün doğmasına sebep olmuştu. William Francis Allen, Charles Picard Ware ve Lucy McKim Garrison tarafından 1865 yılında yayınlanan *Slave Songs Of United States* koleksiyonunda, Blues türünün erken örneklerini görmek mümkün.¹

Diğer yandan, Hristiyanlaşmış Siyahilerin beyazlar ile kültürel etkileşimde bulunabilecekleri nadir alanlardan biri kilisedi. Afro-Amerikalılar, kilise müziğine kendi yorumlarını katıyorlar, geleneksel Afrika ezgilerini kiliselerinde yaşatmaya devam ediyorlardı. Ayrıca el-ayak çırpma gibi tempo ve ritim hareketleri de bu seremonide kendine yer buluyor, danslar da ayinin bir parçası hâline geliyordu. Caz, blues, gospel, boogie ve erken dönem rock'n roll müziklerinde kullanılan müzikal şablonun bu şekilde oluştuğunu söyleyebiliriz.²

¹ Koleksiyonu bu linkten inceleyebilirsiniz: archive.org

² Sidney Finkelstein'in "Caz, Bir Halkın Müziği" kitabını okuyarak bu dönem hakkında daha detaylı bilgi edinebilirsiniz.

bkz: Roll Jordan Roll - Afro-Amerikan köle şarkısı/ 12 Years Of A Slave filminden

Siyahilerin sorunları köleliğin kaldırılmasıyla bitmedi. 1968 yılına kadar Güney eyaletlerinde uygulanan Jim Crow kanunları, siyahilerin toplumdan tamamen tecrit edilmesine sebep oluyordu. İç Savaş'a kadar pamuk tarlalarında ve kömür madenlerinde söylenen şarkılar bu sefer tecrit edilmiş mahallelerde, derme çatma kiliselerde yükselmeye başladı.

Müzik Anlayışındaki Değişim

Mississippi'nin ve Georgia'nın deltalarında doğan blues'un sanatsal bir kimlik kazanabilmesinin tek yolu kentlileşmesiydi.³ Nitekim 19.yüzyıldan itibaren görülen sanayileşme köylerden kentlere yapılan göçleri artırıyor ve taşra müziğinin kentlerde farklı bir kimlik kazanmasını sağlıyordu.

Tecrit ve aşagılanmaya maruz kalan siyahiler, çiftliklerini terk edip kentlerdeki fabrikalarda çalışmaya başlayan beyazlar şarkılarını da beraberlerinde götürdüler. Boogie, caz, swing, hillybilly gibi türler taşralı köklerini koruyarak kentlerde başka bir kimlik kazandı.

20.yüzyıl'ın müzik anlayışında köklü bir değişimi de beraberinde getirdiğini belirtmek gerekir. Önceki yüzyıllarda müziğin temel kaygısı *uyumdu*. Ancak 20.yüzyıl bestecileri gerçekçiliğin uyumdan daha önemli bir mesele olduğunu düşündüler. Charles Ives, Igor Stravinski, Bela Bartok gibi bestecilerin eserlerini romantizm, klasisizm gibi herhangi bir akım dâhilinde incelemek mümkün değildir. Çünkü yirminci yüzyıl bestecileri *güzel* ve *uyumlu* olanı değil gerçek olanı –bütün çarpıcılığıyla ve bütün melankolik yönleriyle- yansıtmaya amacı gütmüşlerdir. Müzikte hem içerik hem de teknik bakımından bir değişim olduğunu söylemek mümkün. Örneğin *ritim* önceki yüzyıllarda ezgi ve armoniye yardımcı bir unsurken 20.yüzyılda müziğin esas ögesi olarak kabul edildi.⁴

Halk müziği, kentlerde büyük bir kitle kazanmaya başladı ve bu yalnızca gettolardan ibaret değildi. George Gershwin'in bestelerinde Afro-Amerikan müziğinin büyük bir etkiye sahip olduğunu görebiliriz. Charles Ives, Aaron Copland gibi klasik müzik bestecilerinin eserlerinde de halk müziği tonlarının ön plana çıktığını söylemek mümkün. Halk müziğine duyulan bu ilgi yalnızca ABD ile de sınırlı değildi. Macar besteci Bela

³ Ahmet Say, **Müzik Tarihi**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, İstanbul 1997, syf.491

⁴ Ahmet Say, **a.g.e.**, syf.168

Bartok'un halk şarkılarını derlediği koleksiyon Avrupa'da büyük bir ilgiyle karşılandı.

Eski sanatın duygusallığına ve gerçekdışı uyumuna *sırt çeviren* bir sanat anlayışını 19.yüzyıldan itibaren görmekteyiz. Arthur Rimbaud'nun şiirlerinden Schönberg'in müziğine kadar geniş bir alanda görülen bu sanat anlayışı 20.yüzyıl kentlerinde kendine kitle bulmakta zorlanmadı. Rock'n Roll'un köklerini Afro-Amerikalıların, fakir beyazların deltalardan kentlere taşıdıkları şarkılarda ve bu değişen sanat anlayışında bulabileceğimizi düşünüyorum.

Rock'n Roll'un İlk Temsilcileri

Taşra müziğinin şehirlerde kitle kazanması, müzik firmalarını da yeni arayışlara yöneltti. Kitleye talep ettiği müziği vermenin tek yolu delta müzisyenlerini keşfetmekti. Paramount Pictures yetkilileri taşra müzisyenlerini keşfetmek için Güney eyaletlerinde geziler yaparken Texas'lı, siyahi bir sokak müzisyeni olan Blind Lemon Jefferson'ı keşfettiler. Jefferson, kentlerdeki taşra kökenlilere ve bu kültürle büyüyen ikinci kuşaklara hitap edebilecek biriydi.

Doğuştan görme engelli olan Blind Lemon Jefferson, yaşadığı bölgede tanınan bir sokak müzisyeniydi. Gitar stili ve şarkı söyleyiş biçimiyle birçok blues ve rock'n roll müzisyenini etkiledi. Plak şirketiyle yaşadığı anlaşmazlıklar sebebiyle başarılı bir solo kariyerine sahip olamadı, nitekim ilk kaydını 1927 yılında yaptıktan 2 yıl sonra hayatını kaybetti. Ancak stiliyle ve şarkılarıyla sonraki kuşakları etkileyen önemli müzisyenlerden biri olduğunu söyleyebiliriz.

bkz: Blind Lemon Jefferson - See My Grave Kept Clean

Robert Johnson da blues ve rock'n roll gelenegini oluşturan önemli isimlerden biridir. Johnson'ın gitar stili Skip James'ten Jimi Hendrix'e kadar birçok müzisyeni etkilemiştir. Robert Johnson, gitarını farklı bir şekilde akort ediyor ve bu sayede etkileyici bir stil yaratmayı başarıyordu. Hatta kendisinin şeytan ile anlaşma yaptığına ve gitarını Şeytan'ın akort ettiğine dair bir şehir efsanesi de bulunuyor. Sweet Home Chicago, Croos-road Blues gibi şarkıları birçok eleştirmen tarafından Rock'n Roll türünün erken örnekleri olarak kabul edilir.

Johnson'ın gitarı, ikinci bir vokali andırıyor ve şarkılara mistik bir hava katıyordu. Öyle ki Sam Dunn *Metal Evrimi* belgeselinde Johnson'ın

Heavy Metal'in Büyük-büyük babası olduğunu söylemiştir. Bu yorumun yanlış olduğunu zannetmiyorum, nitekim şarkılarında alışılagelmişin dışında bir tını vardı ve bu sound rock'n roll tekniğinin temel taşlarından biri olarak görülebilir.

Robert Johnson, müziğinde işlediği konular bakımından da diğer blues müzisyenlerinden farklı bir yere sahip. Kuşaktan kuşağa aktarılan halk hikayeleri ve Vodou mitolojisi de Johnson'ın müziğinde kendine yer ediniyordu. Örneğin *Crossroad Blues* şarkısı Vodou mitolojisindeki bir figür olan Elegua hakkındadır. Dolayısıyla birçok kişi bu müziğin ancak şeytan ile anlaşma yapan birinden çıkabileceğini düşünüyordu

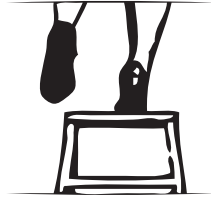
bkz: Crossroads Blues

Jimmy Rodgers'ı Blind Lemon Jefferson, Robert Johnson gibi müzisyenlerden ayrı bir yere koymak gerekiyor. Rodgers, bir country müzisyenydi ve bu müziği geniş kitlelere ulaştıran ilk isimlerden biriydi. Ancak şarkılarında Afro-Amerikan müziğinin etkilerini de görmek mümkün. Kendisi bir anlamda Johnny Cash, Bob Dylan, Woody Guthrie gibi country/rock müzisyenlerinin takip ettiği geleneğin ilk temsilcilerindendir.

Rock and Roll, bir müzik terimi olarak 1940lı yıllarda kullanılmaya başlandı. Ancak Blind Lemon Jefferson, Skip James, Lead Belly, Robert Johnson, Louis Jordan gibi müzisyenlerin bu müzik stilini oluşturan eserleri verdiğini söyleyebiliriz. Rock and Roll, blues, R&B, gospel, boogie gibi türlerden ve değişen müzik anlayışından beslenerek ortaya çıkmış bir türdür.

Sonuç olarak, Rock and Roll'un köklerini ararken Afrikalıların tarlalarda ve madenlerde köle olarak çalıştırıldığı yıllardan 1929'daki büyük bunalıma kadar uzanan bir periyotu ve bu dönemdeki müzikal değişimi incelemek gerekiyor.

Anarşist Kütüphane

Babür Karbey Vina

Rock and Roll'un Kökleri: Pamuk Tarlalarından İşçi Mahallelerine
02.12.2016

03.05.2022 tarihinde şuradan alındı: korsandefter.blogspot.com

tr.anarchistlibraries.net